

Cestovný ruch 2020 – september 2023

Správa o činnosti sekcie cestovného ruchu

vplyv pandémie COVID-19 a vojny na Ukrajine na cestovný ruch

(aktualizácia október 2023)

Cestovný ruch

Cestovný ruch ako prierezové odvetvie hospodárstva je perspektívne odvetvie schopné generovať pracovné miesta a zahraničnú menu. Je tiež jedným z najdynamickejších hospodárskych odvetví s dôležitými spätnými a priamymi väzbami ako aj multiplikačnými účinkami v mnohých výrobných odvetviach a činnostiach v hodnotovom reťazci cestovného ruchu.

Cestovný ruch patrí medzi odvetvia ekonomiky najviac zasiahnuté pandémiou ochorenia COVID-19. Obmedzenia pohybu a protipandemické opatrenia na národnej aj medzinárodnej úrovni od marca 2020 zásadne ovplyvnili stav a fungovanie odvetvia. Rušenie pandemických opatrení a obmedzení začiatkom roka 2022 a očakávané oživenie cestovného ruchu zabrzdil ozbrojený konflikt na Ukrajine a s ním spojené dôsledky, ako prudký nárast cien energií a následne celkové zvýšenie cien tovarov a služieb.

Sekcia cestovného ruchu

Sekcia cestovného ruchu (ďalej aj „SCR“) vykonáva úlohy ministerstva ako ústredného orgánu štátnej správy pre oblasť cestovného ruchu (ďalej aj „CR“).

V oblasti **tvorby politik, stratégií a koncepcií cestovného ruchu:**

1. vypracováva štátnu politiku rozvoja cestovného ruchu a vyhodnocuje jej plnenie
2. vypracováva a vyhodnocuje stratégiu a koncepciu rozvoja cestovného ruchu.

V oblasti **legislatívy cestovného ruchu**

1. vypracováva návrhy všeobecne záväzných právnych predpisov v oblasti cestovného ruchu
2. zabezpečuje implementáciu právne záväzných aktov Európskej únie v oblasti cestovného ruchu.

Sekcia realizáciou opatrení podporila rozvoj cestovného ruchu Slovenska s dôrazom na udržateľné využívanie potenciálu krajiny, zvyšovanie ekonomického rastu regiónov a zlepšenie rozpoznateľnosti Slovenska ako atraktívnej a autentickkej dovolenkovej destinácie v súlade s programovým vyhlásením vlády, a strategickými a koncepčnými dokumentmi pre cestovný ruch v intenciách Zákona č. 91/2010 Z. z. o podpore v cestovného ruchu v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákon“).

Vzhľadom na pretrvávajúce negatívne podmienky pre cestovný ruch v súvislosti s pandémiou COVID-19 a vis major situáciou na Ukrajine sa sekcia zameriavala prevažne na **minimalizáciu a zmiernovanie negatívnych vplyvov na cestovný ruch na Slovensku.**

Základné údaje o cestovnom ruchu Slovenska

Slovensko dosiahlo v roku 2019 najvyšší počet návštevníkov v celej sledovanej histórii. Cestovný ruch v roku 2019 vytvoril 2,86 % z výkonu slovenskej ekonomiky (HDP).

Štatistické ukazovatele cestovného ruchu Slovenska v rokoch 2019-2022

Ukazovatele podľa rokov					Medziročná zmena v %		
Počet návštevníkov	2019	2020	2021	2022	2022 vs 2019	2022 vs 2020	2022 vs 2021
Spolu	6 432 934	3 210 007	2 724 587	4 831 628	-25	51	77
domáci	3 957 840	2 355 996	2 148 900	3 237 480	-18	37	51
zahraniční	2 475 094	854 011	576 687	1 594 148	-36	87	177
Počet prenocovaní	2019	2020	2021	2022	2022 vs 2019	2022 vs 2020	2022 vs 2021
Spolu	17 703 695	9 790 597	8 169 505	12 719 545	-28	30	56
domáci	11 452 830	7 433 029	6 704 262	8 955 662	-22	20	34
zahraniční	6 250 865	2 347 568	1 465 243	3 763 883	-40	60	157

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Za rok 2023 sú k termínu spracovania materiálu k dispozícii štatistické údaje za mesiac január až august. Tabuľka porovnáva vývoj štatistických ukazovateľov iba za dané obdobie hodnotených rokov.

Štatistické ukazovatele cestovného ruchu Slovenska za január – august 2019-2023

Ukazovatele podľa rokov za január - august						Medziročná zmena v %			
Počet návštevníkov	2019	2020	2021	2022	2023	2023 vs 2019	2023 vs 2020	2023 vs 2021	2023 vs 2022
Spolu	4 362 817	2 575 968	1 799 575	3 205 914	3 943 615	-10	53	119	23
domáci	2 651 725	1 841 828	1 483 867	2 168 183	2 478 051	-7	35	67	14
zahraniční	1 711 092	734 140	315 708	1 037 731	1 465 564	-15	36	88	21
Počet prenocovaní	2019	2020	2021	2022	2023	2023 vs 2019	2023 vs 2020	2023 vs 2021	2023 vs 2022
Spolu	12 481 888	7 760 592	5 615 889	8 725 911	10 551 294	-15	36	88	21
domáci	8 028 578	5 755 491	4 776 085	6 194 177	7 007 305	-13	22	47	13
zahraniční	4 453 310	2 002 101	839 804	2 561 734	3 543 989	-20	77	322	40

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Príjmy z cestovného ruchu (v mil. EUR)

Rok	Príjmy zo zahraničného CR	Príjmy z domáceho CR ¹
2019	2 861,20	2 600,00
2020	1 145,60	x
2021	941,30	x
2022	1 291,20	x

Zdroj: NBS

Pandemický rok 2020

V roku 2020 sa HDP cestovného ruchu **prepadlo** o 49 % na úroveň **1,45 %** z celkového HDP slovenskej ekonomiky.² Tento negatívny dopad bol zapríčinený pandémiou COVID-19 a s ňou súvisiacimi rozsiahlymi obmedzeniami cestovania. Slovensko zažilo v roku 2020 oproti roku 2019 pokles až 65 % zahraničných a 40 % domácich návštevníkov.

Letná sezóna roku 2020 vďaka znižovaniu počtu nakazených prebehla relatívne v dobrých číslach, aj keď bola poznačená nižšou návštevnosťou zo zahraničia. **Jeseň roka 2020** priniesla výraznejšie šírenie nákazy a ešte tvrdšie opatrenia, ktoré mali za následok výrazný pokles výkonov ubytovacích i iných zariadení cestovného ruchu.

Pandémia aj v roku 2021

Negatívny trend pokračoval aj v roku 2021, čo zapríčinilo pokles zahraničných turistov o 33 % oproti roku 2020. **Letná sezóna roku 2021** sa z **pohľadu domáceho cestovného ruchu** zapíše ako historicky **najlepšia domáca turistická sezóna**. Slováci uprednostnili leto na Slovensku, tvorili asi 80 % ubytovaných. Pandémia naučila Slovákov objavovať prírodné a historické krásy Slovenska a tráviť plnohodnotnú dovolenku a spoznať veľa nového aj doma. Počet zahraničných návštevníkov klesol o tretinu, opatrenia odradili turistov najmä zo susedných krajín. Tradične lákali hory a príroda, najnavštevovanejšími boli Prešovský a Žilinský kraj. Utrpela návštevnosť mestských hotelov, okrem zahraničných turistov chýbali aj domáci, keďže sa nekonali tradičné kultúrne eventy a veľké podujatia (hudobné festivaly, veľtrhy a výstavy, divadelné predstavenia a pod.). **Zimná sezóna roku 2021** od historicky najsilnejšieho roku 2019 zaznamenala kontinuálny prepád. V návštevnosti prevažovali domáci návštevníci nad zahraničnými. Pri súhrnom počte návštevníkov tvorili domáci návštevníci podiel až 69 %, podobný trend bol aj v počte prenocovaní (podiel návštevníkov zo Slovenska bol 76 % na celkovom počte za mesiace november a december 2021). V porovnaní s predchádzajúcou sezónou nedošlo k výraznému poklesu ani nárastu domácej návštevnosti, zatiaľ čo zahraničná sa zvýšila zhruba o tretinu (+ 32 %).

¹ Štatistické údaje zatiaľ nie sú spracované.

² Štatistické údaje za rok 2021 Štatistický úrad Slovenskej republiky zverejní v decembri 2023.

Rok 2022 a konflikt na Ukrajine

Vo februári 2022 vypukol **konflikt na Ukrajine**, ktorý spôsobil ekonomickú a energetickú krízu nielen v sektore cestovného ruchu. Ceny energií v mnohých prípadoch vzrástli až dvojnásobne, situáciu navyše komplikoval aj tlak na zvyšovanie miezd. Majitelia ubytovacích zariadení a gastro prevádzok mali snahu udržať ceny na prijateľných úrovniach a upraviť obchodnú stratégiu tak, aby ľudia pocítili zdražovanie čo možno najmenej. Z dlhodobého hľadiska nárast cien nie je možné eliminovať. Inflácia ako dôsledok krízového obdobia zasiahla aj ubytovacie a stravovacie zariadenia v cestovnom ruchu. Výrazné zdražovanie energií, potravín i ďalších vstupov spôsobilo, že zamestnávateľia v sektore hotelierstva, reštaurácií a cateringu (HoReCa) premietli rastúce náklady i do konečných cien tovarov a služieb. Pandémia a jej obmedzenia navyše presunula pracovné kapacity mimo sektor cestovného ruchu a problém s nájdením kvalifikovanej pracovnej sily je naprieč ubytovacími a stravovacími zariadeniami doteraz.

V roku 2022 počet návštevníkov ubytovacích zariadení na Slovensku medziročne vzrástol o viac ako tri štvrtiny (77 %) a bol tak piaty najvyšší za posledných 25 rokov. Vyššia celková návštevnosť bola len posledné štyri roky tesne pred pandémiou (v rokoch 2016-2019). V porovnaní s turisticky rekordne úspešným rokom 2019 stále chýbala štvrtina návštevníkov. Najviac, vyše milióna návštevníkov, sa ubytovalo v Bratislavskom aj v Žilinskom kraji. Kým v Bratislavskom kraji dominovali cudzinci, v Žilinskom kraji, naopak, to boli domáci hostia. Aj keď počet nocí v ubytovacích zariadeniach na Slovensku medziročný vzrástol o viac ako polovicu, súčasne ide o pokles o takmer 30 % v porovnaní s rokom 2019. Priemerný počet prenocovaní sa medziročne znížil na 2,6 nocí (pokles o 0,4 noci).

Dve tretiny celkovej návštevnosti v roku 2022 tvorili domáci turisti, ich počet sa medziročne zvýšil o polovicu. Aj keď domáca návštevnosť medziročne rástla pomalším tempom ako tá zahraničná, hodnotám z roku 2019 sa viac priblížili práve domáci hostia. Práve v letných mesiacoch sa počty domácich návštevníkov najviac blížili obdobiu pred pandémiou, neprekonali však vysoké hodnoty z roku 2021. Najviac domácich hostí v roku 2022 navštívilo turisticky atraktívne kraje Žilinský, Prešovský a Banskobystrický. Pandémia najviac zdecimovala zahraničnú návštevnosť, počas roka 2022 pokračoval návrat zahraničných hostí. Ich dynamickejší nárast podporilo zjednodušenie cestovania. Počet cudzincov bol v roku 2022 vyšší ako za predošlé dva roky dohromady (r. 2020 a 2021). Ich celková návštevnosť medziročne rástla 2,7-násobne, do hodnôt pred pandémiu stále chýbal takmer milión cudzincov. Prevažovali návštevníci z Európskej únie, ktorí tvorili 81 % celkovej zahraničnej návštevnosti. Ostatné krajiny Európy tvorili takmer 11 %, návštevníci z Ázie 3,8 % a Ameriky 3,5 %. V štruktúre zahraničných návštevníkov prevládali hostia z okolitých krajín. Najviac zahraničných návštevníkov pricestovalo z Českej republiky (563-tisíc) a Poľska (190-tisíc).

Letná sezóna roku 2022 nedopadla, ako sa očakávalo. Návštevnosť nedosiahla úroveň návštevnosti z predpandemického obdobia. Aj keď pokles v rámci letnej sezóny v porovnaní

s rokom 2019 bol menej výrazný. Dovolenkovanie Slovákov sa vrátilo k pôvodnému trendu. V rámci sledovaného obdobia dovolenkovali domáci návštevníci viac v zahraničí. Ich počet bol v porovnaní s rokom 2021 nižší. Aj napriek konfliktu na Ukrajine a doznievajúcej pandémie ochorenia COVID-19 počet zahraničných návštevníkov medziročne narástol, v porovnaní s rokom 2019 bol ich počet stále nižší. Hoci počet prenocovaní domácich návštevníkov na Slovensku v porovnaní s rokom 2021 v júni mierne stúpol o 25 %, v júli a v auguste bol zaznamenaný pokles o 20 %, čo bolo priamo úmerné poklesu návštevnosti. Počet prenocovaní zahraničných návštevníkov bol v období od júna do augusta 2022 stále nižší o 35 % v porovnaní s rovnakým obdobím pred pandémie. Čo sa týka podielu zdrojových trhov na počte zahraničných návštevníkov, najväčší podiel na návštevnosti Slovenska mali počas mesiacov jún až august 2022 už tradične Česká republika (37 %), Poľsko (13 %), Nemecko (8 %). **Zimná sezóna roku 2022** dosahovala veľmi podobné hodnoty ako historicky najsilnejší rok 2019 aj napriek zložitej hospodárskej situácii a vysokým cenám. Predpokladom je, že návštevníci využívali rezervu, ktorá vznikla v dôsledku pandémie a znížených výdavkov v období rokov 2020-2021. Takmer 3-násobný nárast nastal aj u zahraničných návštevníkov, ktorých prilákala výdatná zimná sezóna a najvyššej návštevnosti sa mohli tešiť Žilinský, Bratislavský a Prešovský kraj. Oproti predpandemickému obdobiu stále Slovensko zaostáva v celkovom počte návštevníkov.

Január – august 2023

V sledovanom období roka 2023 vidíme pozitívny trend vývoja celkového počtu návštevníkov oproti rovnakému obdobiu roku 2022. Celkový počet prenocovaní v porovnaní s rokom 2022 kopíruje takmer rovnako tento trend. Výrazný je nárast v počte zahraničných návštevníkov a v počte prenocovaní zahraničných návštevníkov. Oproti predpandemickému roku 2019 stále zaostávame v celkovom počte návštevníkov o 10 %. Medziročný nárast je veľmi priaznivý a na základe aktuálnych štatistických dát môžeme prognózovať, že v nasledujúcom kalendárnom roku sa priblížime predpandemickým štatistikám cestovného ruchu.

Odbor štátnej politiky a medzinárodnej spolupráce

Štátna politika

Smerovanie politiky cestovného ruchu Slovenskej republiky bude určovať Stratégia rozvoja udržateľného cestovného ruchu do roku 2030, ktorá bude súčasťou Národného strategického plánu, a ktorá zadefinuje strategické ciele, nástroje a úlohy pre ich napĺňanie s dôrazom na udržateľné využívanie potenciálu krajiny, zvyšovanie ekonomického rastu regiónov a zlepšenie rozpoznateľnosti Slovenska ako atraktívnej a autentickej dovolenkovej destinácie.

Úlohy sekcie vyplývajúce z programového vyhlásenia vlády na roky 2020–2024

Sekcia podporuje trh pre podnikanie v cestovnom ruchu a znižovanie byrokratickej záťaže podnikateľského prostredia plnením úloh vyplývajúcich z programového vyhlásenia vlády:

- Vytvorenie marketingovej a propagačnej agentúry SLOVAKIA TRAVEL od 1. apríla 2021.
- Novelou Zákona č. 248/2022 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, sa **rozšírila definícia sezónnej práce v cestovnom ruchu**:
  1. preprave osôb po riekach, kanáloch, jazerách alebo iných vnútrozemských vodných cestách vrátane vodných ciest vo vnútri prístavov alebo lodeníc,
  2. prenájme a lízingu rekreačných potrieb alebo športových potrieb,
  3. prevádzkovaní táborov,
  4. prevádzke umelých vodných plôch,
  5. prevádzke lanoviek, pozemných lanoviek, lyžiarskych vlekov,
  6. prevádzke reštaurácií a pohostinstiev, ak potreba výkonu pracovnej činnosti je priamo závislá od prevádzkovania činností uvedených v prvom bode až piatom bode,
  7. prevádzke ubytovacích zariadení, ak potreba výkonu pracovnej činnosti je priamo závislá od prevádzkovania činností uvedených v prvom bode až piatom bode,.
- Novelizáciou Zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov bola **upravená Odvodová odpočítateľná položka pri sezónnej práci**.
- Z dôvodu **zvýšenia daňovej transparentnosti a zlepšenia fungovania už existujúcich nástrojov administratívnej spolupráce** bol prijatý Zákon č. 250/2022 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Zákon č. 442/2012 Z. z. o medzinárodnej pomoci a spolupráci pri správe daní v znení neskorších predpisov, a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Týmto Slovensko uvádza do praxe smernicu Európskej únie, ktorá túto povinnosť pre digitálne platformy zavádza na území celej únie. S účinnosťou **od 1. januára 2023** musia **digitálne platformy** ako Booking, Airbnb, Uber či Bolt automaticky poskytovať

informácie daňovým úradom o predávajúcich využívajúcich digitálne platformy, teda **zasiaľat' údaje daňovým úradom o príjmoch poskytovateľov.**

- **Zrušenie predpisu č. 277/2008 Z. z.** vyhláška Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky, ktorou sa ustanovujú **klasifikačné znaky na ubytovacie zariadenia pri ich zaradovaní do kategórií a tried**, ktorá **mala účinnosť do 18. februára 2021**. Zrušenie vyhlášky, ktorá nezohľadňovala skutočné potreby a moderné trendy v ubytovaní a vytvárala zbytočnú administratívnu a finančnú záťaž („kilečko“ Ministerstva hospodárstva SR), ocenil celý ubytovací segment. V súčasnosti sekcia **spolupracuje s profesijnými zväzmi** na zavedení **novej úpravy kategorizácie ubytovacích zariadení SR**: jednotný klasifikačného systému Hotel Stars Union, ktorí poznajú turisti a návštevníci ubytovacích zariadení v 17 európskych krajinách. Ide o neustále sa vyvíjajúci systém, ktorí napĺňa očakávania turistov a reaguje na aktuálne trendy spojené nielen s digitalizáciou služieb cestovného ruchu, ale je aj prínosom pre udržateľnosť ubytovacích služieb.
- Zákonom č. 261/2021 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Zákon č. 455/1991 Zb. **o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon)** v znení neskorších predpisov, s účinnosťou od **1. augusta 2021** boli **zjednodušené požiadavky na získanie odbornej spôsobilosti potrebnej na založenie cestovnej kancelárie a upravené podmienky viazanej živnosti pre cestovné kancelárie a agentúry** („kilečko“ Ministerstva hospodárstva SR). Ministerstvo v pripravovanom „kilečku“ navrhuje preradenie viazaných živností prevádzkovania cestovnej agentúry a sprievodcov cestovného ruchu do zoznamu voľných živností, s čím **nesúhlasí sekcia cestovného ruchu, rovnako ako dotknuté profesijné združenia**.
- **Zníženie sadzby DPH pre gastrosektor a športoviská:**
Zákon č. 323/2018 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 1. januára 2019, bol doplnený o prílohu 7a, ktorá uvádza zoznam služieb so zníženou sadzbou dane. Znížená sadzba dane 10 % zo základu dane sa uplatňuje na **ubytovacie služby** uvedené v kóde 55 štatistickej klasifikácie produktov podľa činností (CPA).
DPH pre gastrosektor a športoviská, plavárne, ihriská, fitnesscentrá a vleky sa znížila z 20 % na 10 % nielen na prvé tri mesiace roka 2023 (zákon č. 516/2022 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 1. januára 2023), ale natrvalo. Nižšiu daň presadili v pozmeňujúcom návrhu k novele zákona č. 9/2023 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 530/2011 Z. z. o spotrebnej dani z alkoholických nápojov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, s účinnosťou od 1. februára 2023. Pozmeňujúcim návrhom sa schválil **zoznam služieb so zníženou daňou uvedený v prílohe 7a**. Znížená sadzba dane 10 % zo základu dane sa uplatňuje na nasledovné služby uvedené v štatistickej klasifikácie produktov podľa činností (CPA):
49.39.20 Preprava osôb visutými a pozemnými lanovkami, lyžiarskymi vlekmí
55 Ubytovacie služby

- 56 Služby spojené s podávaním jedál a nápojov – len reštauračné a stravovacie služby
- 93.11.10 Prevádzka športových zariadení – len sprístupnenie krytých a nekrytých športových zariadení, ako napríklad štadiónov, arén, klzísk, plavární, športových ihrísk, golfových ihrísk, kolkární, tenisových kurtov a jazdiarní, na účely vykonávania športu
- 93.13.10 Služby fitnesscentier – len vstupné do fitnesscentier
- 93.29.11 Služby súvisiace s prevádzkou rekreačných parkov a pláží – len vstupné do umelých kúpalísk

SLOVAKIA TRAVEL

Zriadením marketingovej a propagačnej agentúry **SLOVAKIA TRAVEL** (ďalej len „agentúra“) 1. apríla 2021 došlo k obnoveniu činnosti celonárodnej organizácie cestovného ruchu. Hlavnou činnosťou organizácie, ako národnej destinačnej organizácie v oblasti podpory rozvoja cestovného ruchu v Slovenskej republike, je propagácia a prezentácia Slovenskej republiky v zahraničí a na Slovensku ako cieľovej krajiny cestovného ruchu. Týmto prešli kompetencie sekcie cestovného ruchu v oblasti propagácie na novovzniknutý subjekt.

Dlhodobou víziou agentúry je **dostať Slovensko späť na cestovateľskú mapu Európy** a vybudovať mu relevantnú pozíciu v rámci krajín V4 a okolitých krajín ako atraktívnej dovolenkovej krajiny a kongresovej destinácie na domácom a globálnom trhu.

Medzi **strategické ciele** agentúry patrí tak nárast počtu návštevníkov a prenocovaní ako aj nárast priemerných výdavkov návštevníkov v cestovnom ruchu. Dlhodobým cieľom je nárast dĺžky pobytu návštevníkov, zvýšenie podielu zahraničných návštevníkov, ako aj zvyšovanie konkurencieschopnosti a atraktivity Slovenska.

Agentúra orientuje propagačné aktivity najmä na **primárne zdrojové trhy**, ktorými sú susediace krajiny (**Česká republika, Poľsko, Maďarsko**) a DACH región (**Nemecko, Rakúsko, Švajčiarsko**), ako aj na **sekundárne zdrojové trhy**, kam patria krajiny **Škandinávie** (Dánsko, Fínsko, Nórsko, Švédsko), krajiny **BENELUXu** (Belgicko, Holandsko, Luxembursko), **Pobaltie** (Estónsko, Litva a Lotyšsko) a **Izrael**.

Vzdialené zdrojové trhy zastrešuje agentúra v rámci zoskupenia V4, kde sa prostredníctvom spoločnej propagácie členských krajín V4 v oblasti podpory cestovného ruchu snaží o zvýšenie incomingu do členských krajín zo vzdialených trhov. Ide najmä o klientelu z teritórií s rastúcou výjazdovou dynamikou (**juhovýchodná Ázia, Blízky východ**), z bonitných trhov (**USA**) a nových trhov (**Latinská Amerika**).

Zvláštnu pozornosť agentúra venuje **prezentácii v Číne**, v rámci zapojenia sa do širšej európskej platformy 16+1, ktorá podporuje spoluprácu krajín strednej a východnej Európy a Číny v oblasti cestovného ruchu.

Cielená a efektívna pôsobnosť na zdrojových trhoch je možná iba pri kontinuálnom pôsobení na danom trhu. Agentúra preto plánuje **rozširovať počet zahraničných zastúpení cestovného ruchu Slovenska**.

Agentúra vznikla počas pandémie v čase, kedy sa veľa aktivít odohrávalo v online priestore. Napriek tomu sa podarilo zrealizovať niekoľko významných marketingových aktivít doma v zahraničí. Kampaň „Dovolenka na Slovensku dobrý nápad“ sa realizovala vo všetkých relevantných slovenských médiách. Vzhľadom na pandemické opatrenia cestovania do zahraničia bola zameraná na podporu domácej letnej turistickej sezóny na Slovensku 2021. Aj táto kampaň prispela k najlepšej domácej letnej turistickej sezóne.

Začiatkom roka 2022 reprezentácia Slovenska v spolupráci so SLOVAKIA TRAVEL prezentovala Slovensko ako atraktívnu a modernú dovolenkovú destináciu na svetovej výstave **EXPO DUBAJ 2020**. Cieľom prezentácie bola propagácia prírodných krás a kultúrneho bohatstva Slovenska a snaha pomôcť prekonať ťažké pandemické obdobie a prilákať zahraničných turistov na Slovensko.

Strategické dokumenty cestovného ruchu Slovenskej republiky

Stratégia rozvoja udržateľného cestovného ruchu do roku 2030 je nosným strategickým materiálom, ktorý bude určovať smerovanie odvetvia vyžadujúce hĺbkovú obnovu a transformáciu do roku 2030. **Hlavným cieľom** tohto dokumentu je **vytvoriť konkurencieschopnú ponuku Slovenska na trhu cestovného ruchu**. Na jeho dosiahnutie je potrebné **nastoliť štátnu politiku a jej nástroje** tak, aby sa podporilo **prioritne znižovanie sezónnych disparít, vytváranie komplexnej ponuky cestovného ruchu s udržateľným využívaním potenciálu krajiny, ako aj zlepšenie rozpoznateľnosti Slovenska**.

Zameranie strategického dokumentu bolo stanovené tak, aby **podporovalo naplnenie úloh vyplývajúcich z Programového vyhlásenia vlády SR** a s prihliadnutím na potrebu budovania jednotnej prezentácie krajiny i na primerané využívanie prírodných a kultúrnych zdrojov.

V rámci strategických dokumentov ide najmä o participáciu pri implementácii celoeurópskeho strategického dokumentu Európskej komisie „**Cesta prechodu pre odolnejší, inovatívnejší a udržateľný cestovný ruch (Tourism Transition Pathway)**“.

Odborné vzdelávanie v oblasti cestovného ruchu

Ministerstvo každoročne prispieva na odborné vzdelávanie v oblasti cestovného ruchu pre odbornú a laickú verejnosť zamerané na inovatívne prístupy v udržateľnom cestovnom ruchu v zmysle § 29 odsek 10 Zákona. Zámerom je skvalitnenie úrovne odborného vzdelávania prepájaním škôl a zamestnávateľov pre zlepšenie praktických zručností absolventov (duálne vzdelávanie), prepojenie potreby pracovného trhu s formálnym celoživotným vzdelávacím systémom, ako aj posudzovanie možnosti stratifikácie odbornej výučby v cestovnom ruchu. Pri

plnení výchovno-vzdelávacia činnosť sekcia spolupracuje so štátnou rozpočtovou organizáciou SLOVAKIA TRAVEL v rozsahu jej hlavnej činnosti.

Napriek podpore vzdelávania dlhodobo klesá počet študentov odborov cestovného ruchu. Sektor patrí k odvetviam, kde je aj dlhodobý pokles zamestnanosti nielen na pozíciách pre nízkoпрíjmové pomocné práce. Rovnako sú voľné aj rôzne manažérske a odborné pozície. **Propagačné akcie Študuj cestovný ruch** pre žiakov a študentov končiacich ročníkov základných a stredných škôl majú za cieľ propagáciu štúdia odborov gastronómie, hotelierstva a cestovného ruchu a tiež odvetvových zamestnávateľov.

Pilotnou akciou bolo propagačné podujatie **Študuj vodnú dopravu a cestovný ruch** vo februári 2023 v priestoroch troch lodí kotvených v Osobnom prístave v Bratislave. Jednotlivé stredné a vysoké školy a univerzity prezentovali odbory vzdelávania vo vodnej doprave a cestovnom ruchu, pripravili kariérne poradenstvo a atraktívne súťaže. Pracovné pozície ponúkali súkromné spoločnosti aj štátne inštitúcie vodnej dopravy a cestovného ruchu. Súčasťou bola aj prehliadka výletných lodí. O podujatie bol vysoký záujem nielen žiakov a študentov končiacich ročníkov základných a stredných škôl, ale aj verejnosti. Akcia bola atraktívna aj pre školy zo severu a východu Slovenska – žiaci a študenti mali možnosť vôbec prvýkrát vidieť „plávajúci hotel“ a jeho vybavenie nielen v učebnici. Event bol atraktívny aj pre celoslovenské mienkotvorné médiá.

Zvýšiť záujem žiakov o štúdium a propagácia odborov gastronómia, hotelierstvo a cestovný ruch bolo cieľom spoločného podujatia sekcie cestovného ruchu, Asociácie hotelov a reštaurácií Slovenska, Republikovej únie zamestnávateľov a rezortných stredných odborných škôl a univerzít **Študuj cestovný ruch** v máji 2023. Akcia sa konala v rámci podujatia HORECA Digital: HORECA konferencia a Jarné stretnutie hotelierov 2023 v Kasárňach/Kulturparku v Košiciach. Na podujatí sa prezentovali stredné školy a univerzity a podujatie navštívili žiaci a študenti nielen z Košíc, ale z rôznych častí košického a prešovského samosprávneho kraja. O akciu mali záujem aj regionálne spravodajské médiá.

Spolupráca s akademickou obcou

Sekcia cestovného ruchu prikladá vysoký význam spolupráci s akademickou obcou. Preto Ministerstvo dopravy a výstavby SR podpísalo **Memorandum o spolupráci s Univerzitou Sv. Cyrila a Metoda v Trnave** (február 2022) a **Memorandum o spolupráci s Ekonomickou univerzitou v Bratislave** (december 2022). Cieľom memoránd je vzájomná vedecká a pedagogická spolupráca oboch partnerov vo vybraných oblastiach štúdia a vedy, spoločných výskumných aktivitách v rámci národných a európskych projektov a aktivít týkajúcich sa cestovného ruchu.

Prebieha aj intenzívna **spolupráca s Univerzitou Mateja Bela v Banskej Bystrici** pri tvorbe koncepčných dokumentov štátnej politiky cestovného ruchu. V rokovaní je uzatvorenie memoranda o spolupráci aj s touto inštitúciou.

Rekreačné poukazy

Medzi podporné nástroje financovania rozvoja cestovného ruchu v zmysle § 27a zákona č. 91/2010 patrí aj príspevok na rekreáciu (rekreačný poukaz) ako nástroj podpory domáceho cestovného ruchu. Uvedený nástroj má pozitívny vplyv na počet domácich prenocovaní. Od jeho zavedenia bol praxou potvrdený nárast počtu domácich prenocovaní a využívanie príspevku zamestnancami. Tento efekt sa potvrdil aj pri reštarte cestovného ruchu po skončení pandémie.

Rekreačné poukazy hneď po zavedení priniesli nárast počtu registrovaných prenocovaní o približne 10 %, čo je 1 milión dodatočných prenocovaní a vyše 230 tisíc zamestnancov. Vzhľadom na podmienky poskytovania rekreačných poukazov príspevok čerpali zamestnanci najväčších zamestnávateľov (priemysel, verejný sektor či obchod). Klesajúci trend využitia poukazov po roku 2019 bol z dôvodu pandémie³.

Propagácia rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v cestovnom ruchu

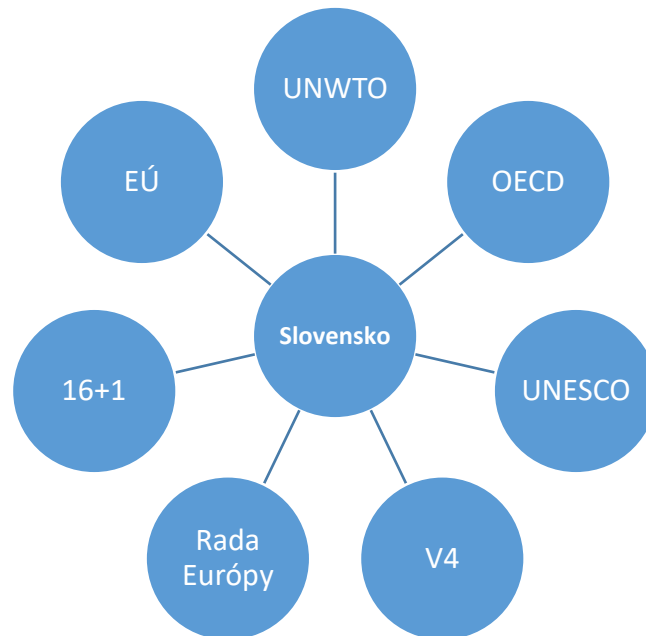
Medzi podporné nástroje financovania rozvoja cestovného ruchu v zmysle § 27a Zákona patrí aj podpora rozvoja cykloturistiky, a to najmä infraštruktúry líniového typu, cykloturistického značenia, objektov doplnkovej infraštruktúry, mapových podkladov a propagácie. Marketingové aktivity propagujúce rozvoj cykloturistiky sú zabezpečované a financované prostredníctvom vhodných vybraných foriem marketingového mixu z dotácie poskytovanej organizácii cestovného ruchu.

---

³ Komentár 2023/09, Inštitút finančnej politiky/Ministerstvo financií SR, 7.6.2023

Medzinárodná spolupráca

Na dosahovanie strategických cieľov Slovenskej republiky v oblasti cestovného ruchu a prezentáciu Slovenska sekcia cestovného ruchu zastupuje Slovensko v medzinárodných organizáciách a združeníach cestovného ruchu. Členstvo v týchto inštitúciách nás zaväzuje k zabezpečeniu plnenia úloh a koncepcie štátnej politiky a implementácie trendov, odporúčaní a strategických dokumentov a medzinárodných zmlúv do slovenského ekosystému cestovného ruchu.

Od roku 2020 sa aktivity medzinárodných organizácií zameriavali prioritne na posudzovanie a zmiernovanie negatívnych vplyvov pandémie COVID-19 na cestovný ruch.

Regionálna komisia Svetovej organizácie cestovného ruchu pre Európu (UNWTO Commission for Europe CEU)

Realizujeme aktivity najmä v Regionálnej komisii Svetovej organizácie cestovného ruchu pre Európu. S ročnou periodicitou predkladáme priority do programu práce komisie a štatistické informácie do publikácií UNWTO Compendium a Yearbook of Tourism Statistics. Každoročne zabezpečujeme účasť Slovenska na zasadnutí Regionálnej komisie UNWTO a komunikáciu s Regionálnou komisiou na báze pravidelných videokonferencií.

- V roku 2019 sa Slovensku skončil štvorročný mandát člena Výkonného výboru (Executive Council) Svetovej organizácie cestovného ruchu. V rámci účasti na 23. valnom zhromaždení UNWTO sa Slovensko prezentovalo aj na medzinárodnej súťaži propagačných filmov s tematikou cestovného ruchu.
- V spolupráci so zastupiteľským úradom SR v Španielsku sme zabezpečili účasť Slovenska na 24. valnom zhromaždení UNWTO v Madride v roku 2021.

- Ako reakcia na agresiu Ruskej federácie voči Ukrajine a naďalej pretrvávajúci konflikt sa v apríli 2022 konalo **1. mimoriadne zasadnutie Valného zhromaždenia UNWTO v Madride**. Cieľom zasadnutia bolo pozastavenie členstva Ruskej federácie v najväčšej svetovej organizácii cestovného ruchu. Základom rozhodnutia boli akty agresie Ruskej federácie voči Ukrajine, ktoré sú v rozpore so základnými piliermi a cieľmi organizácie. Týmto aktom sa vôbec po prvýkrát v histórii pozastavilo členstvo krajiny v UNWTO. Slovenská republika hlasovala za vylúčenie.
- Téma udržateľného cestovného ruchu, strata pracovnej sily v sektore turizmu a nárast nákladov brániacich rozvoju cestovného ruchu boli témami **67. zasadnutia Európskej komisie UNWTO** v júni 2022 v Jerevane. Súčasťou podujatia bola aj konferencia Rozvoj vidieckeho cestovného ruchu, ktorý je považovaný za hybnú silu rozvoja celej krajiny.
- Ako pro-aktívny člen so zámerom budovať udržateľný cestovný ruch na lokálnej a globálnej úrovni Slovenská republika predložila **kandidatúru na post člena výkonného výboru UNWTO na roky 2023-2027** na zasadnutí Výkonného výboru UNWTO v novembri 2022 v Marrákeši. Hlavným cieľom kandidatúry je nadviazanie na úspešné pôsobenie v tomto orgáne v rokoch 2015-2019 a zviditeľnenie našej krajiny, jej širšia prezentácia na medzinárodnom trhu cestovného ruchu, ako aj podpora dynamiky vzťahov Slovenska s UNWTO a jej členskými krajinami v oblasti cestovného ruchu.
- **68. zasadnutie UNWTO Komisie pre Európu v Sofii** v júni 2023 sa venovalo diskusií o plánoch pre budúcnosť odvetvia cestovného ruchu, dokončeným a prebiehajúcim aktivitám v rámci UNWTO Komisie pre Európu. Rokovalo sa o pracovnom programe, jeho prioritách a financovaní nasledujúceho obdobia 2024-2025. Členské krajiny, vrátane Slovenskej republiky, diskutovali a prezentovali svoje zamerania v rámci odvetvia cestovného ruchu. Na zasadnutí sa uskutočnila voľba nových členov Výkonného výboru UNWTO na obdobie 2023-2027. Slovenská republika sa uchádzala o zvolenie do Výkonného výboru na základe predloženej kandidatúry v novembri 2022 v Marrákeši spolu s 11 ďalšími krajinami. Volili sa 4 krajiny s mandátom na roky 2023-2027 a 1 krajina na obdobie 2023-2025 ako náhrada za vylúčenú Ruskú federáciu. Slovenská republika neuspela z dôvodu absencie 4 hlasov.

25. Valné zhromaždenie UNWTO v Samarkande v Uzbekistane v októbri 2023 sa uskutočnilo za prítomnosti 115 krajín zo všetkých kontinentov vrátane Slovenskej republiky. Toto významné podujatie sa koná raz za dva roky. Členské a pridružené krajiny spoločne tvorili dialóg, zhodnotili prácu a prebiehajúce UNWTO. Slovenská republika sa spolupodieľa na rozhodovaní o ďalšom smerovaní organizácie a jej prioritách v nasledujúcom období 2024-2025. Pričom dôraz sa kladie na transformáciu cestovného ruchu zameranú na odolnosť sektora voči budúcim krízam.

Poradný výbor Európskej komisie (EK) pre cestovný ruch (Advisory Committee on Tourism TAC)

Aktivity v Poradnom výbore Európskej komisie (EK) pre cestovný ruch (Advisory Committee on Tourism TAC) sú realizované účasťou na zasadnutiach (v pandemických rokoch online formou), predkladaním výročnej správy o stave cestovného ruchu na Slovensku na ročnej báze, predkladaním priorít do programu Európskej komisie pre oblasť cestovného ruchu.

- V roku 2020 sa Slovenskej republike začal dvojročný mandát nestáleho člena predstavenstva (Board of Directors) Európskej komisie pre cestovný ruch (ETC), ktoré má strategickú funkciu pri formulovaní vízie, misie a cieľov organizácie, ako aj v posudzovaní súčasných a budúcich príležitostí rozvoja ETC. Participovali sme na neformálnych videokonferenciách ministrov cestovného ruchu členských krajín EÚ s cieľom prediskutovania dôležitých otázok súvisiacich s pandemiou COVID-19 a jeho vplyvu na cestovný ruch v EÚ, ktoré v roku 2020 organizovalo chorvátske a nemecké predsedníctvo v Rade EÚ.
- Slovensko sa zúčastnilo na neformálnom stretnutí ministrov cestovného ruchu členských štátov EÚ v marci 2022 v Dijone, ktoré sa konalo ako súčasť oficiálnych aktivít organizovaných Francúzskom počas jeho predsedníctva v Rade EÚ. Na tomto stretnutí prebiehalo schvaľovanie strategického dokumentu „Prechod zmeny cestovného ruchu (Tourism Transition Pathway)“ a prerokovávanie ďalšieho smerovania európskeho cestovného ruchu.
- 21. Európske fórum cestovného ruchu (ETF) v rámci českého predsedníctva v Rade EÚ v novembri 2022 v Prahe sa venovalo úlohe vlád členských krajín v sektore cestovného ruchu, chýbajúcemu ľudskému kapitálu, zvýšenej potrebe odborného vzdelávania a začleneniu najmladšej generácie do rozvoja cestovného ruchu. Ďalšou témou boli regulatívy v rámci Package Travel Directive (emisie voucherov a ich refundácie a ochrana spotrebiteľov) a návrh implementácie legislatívnej regulácie krátkodobého nájmu (STR).

Strategický dokument komisie „**Cesta prechodu pre odolnejší, inovatívnejší a udržateľný cestovný ruch (Tourism Transition Pathway)**“, ktorý vychádza z „Agendy 2030“, určuje rámcové piliere rozvoja odvetvia cestovného ruchu na celoeurópskej úrovni na toto obdobie. Hlavnými princípmi sú udržateľnosť, digitalizácia a odolnosť. Každá členská krajina by si mala adoptovať hlavné princípy pre úspešnú implementáciu agendy EÚ pre cestovný ruch 2030. Slovensko v rámci zavádzania týchto princípov vyjadrilo prísľub zaviesť inovácie a reformy napríklad v oblasti digitalizácie odvetvia cestovného ruchu. Pripravovaná **platforma e-visitor** zníži administratívnu záťaž subjektov cestovného ruchu, zefektívni výber daní, miestnych daní a poplatkov, zefektívni proces zberu a spracovania štatistických údajov a analytického spracovania dát, ktoré umožní efektívnejšie rozhodovanie pri riešení problematik v jednotlivých destináciách a obmedzovanie šedej ekonomiky.

Člen Výboru OECD pre cestovný ruch

Slovensko ako člen Výboru OECD pre cestovný ruch sa pravidelne zúčastňuje na zasadnutiach výboru a predkladá priority do programu výboru. Prebieha aktívna komunikácia so stálou delegáciou SR pri OECD a zástupcami Výboru OECD pre cestovný ruch. Slovensko poskytlo príspevok na financovanie aktivít výboru na roky 2019-2020 a prispelo do publikácie OECD o trendoch a politikách CR. V rokoch 2020 a 2021 prispelo do správy o zmiernovaní dopadov pandémie na cestovný ruch a do správy o príprave pracovnej sily v CR pre digitálnu budúcnosť. Slovensko poskytlo príspevok na financovanie aktivít výboru aj na roky 2021-2022 na projekt štatistiky v cestovnom ruchu, zavádzanie satelitných účtov a využívanie ich výstupov štátnymi inštitúciami ako aj podnikateľskou sférou. Zasadnutia v roku 2023 sa venovali najmä téme revitalizácie cestovného ruchu po zásadných krízach, akými boli pandémie COVID-19 a pretrvávajúci konflikt na Ukrajine. Participovali sme na tvorbe dokumentu „Tourism Trends & Policies 2024“, ktorý obsahuje štatistiky a aktualizované politiky cestovného ruchu Slovenska.

Spolupráca krajín Vyšehradskej skupiny (V4)

Spolupráca a propagácia krajín Vyšehradskej skupiny V4 (Slovenskej republiky, Českej republiky, Maďarska a Poľska) ako neformálneho zoskupenia sa realizuje pod značkou Discover Central Europe. Spoločná propagácia regiónu umožňuje efektívnejšiu prezentáciu a prienik na zahraničné, predovšetkým vzdialené trhy. Každoročne sa konajú stretnutia na úrovni štátnych tajomníkov krajín V4 zodpovedných za oblasť cestovného ruchu a generálnych riaditeľov národných marketingových organizácií cestovného ruchu (tzv. High Level Meeting), a podpísanie protokolu o spolupráci v oblasti cestovného ruchu a marketingového plánu na daný rok:

- V rámci slovenského predsedníctva v zoskupení V4 organizovala sekcia stretnutie štátnych tajomníkov zodpovedných za cestovný ruch a stretnutie riaditeľov národných organizácií cestovného ruchu krajín V4 na Štrbskom Plese, na ktorom sa podpísal protokol o spolupráci krajín V4 na rok **2019** a marketingový plán spoločných aktivít na rok 2019. Spoločne sa krajiny V4 prezentovali počas Roadshow v Juhovýchodnej Ázii, v USA a v Saudskej Arábii a SAE.
- Stretnutie v rámci českého predsedníctva V4 pôvodne plánované na marec **2020** bolo v dôsledku pandémie zrušené; marketingový plán V4 na rok 2020 bol finalizovaný a schválený dištančne a následne podpísaný generálnymi riaditeľmi národných marketingových organizácií cestovného ruchu.
- Plán na rok **2021** bol prijatý vo virtuálnej forme v zastrešení poľského predsedníctva. Na zasadnutí bol aklamáciou prijatý Protokol o spolupráci v oblasti cestovného ruchu krajín V4. Marketingový plán V4 na rok 2021 bol na zasadnutí schválený a dištančne podpísaný generálnymi riaditeľmi národných marketingových organizácií cestovného ruchu. V roku 2021 sme participovali na spoločnom stánku krajín V4 na Medzinárodnej

výstave „Expotravel“ v Jekaterinburgu v Rusku. Propagácia krajín V4 sa realizovala aj reklamnými spotmi v špecializovaných vlakoch v Moskve.

- V júli **2022** začalo ročné predsedníctvo Slovenska v zoskupení V4. V októbri 2022 SLOVAKIA TRAVEL zorganizovala rokovanie riaditeľov národných agentúr cestovného ruchu V4, ktoré bolo venované strategickým témam budúceho smerovania spoločnej marketingovej spolupráce a komunikácie na vzdialených trhoch v oblasti cestovného ruchu a hľadaniu prienikov k témam efektívnej adaptácie na zmeny v turizme v dôsledku udalostí posledných 2-3 rokov, spoločných zdrojových trhov a zmysluplných marketingových nástrojov a kanálov pre komunikáciu pri podpore aktívneho zahraničného cestovného ruchu v regióne strednej Európy. SLOVAKIA TRAVEL v novembri 2022 zorganizovala online Working Group Meeting, počas ktorého boli prezentované aktivity Discover Central Europe počas roka 2022 a plánované marketingové aktivity v roku 2023.
- V rámci slovenského predsedníctva v zoskupení V4 v kooperácii so SLOVAKIA TRAVEL sa uskutočnilo stretnutie štátnych tajomníkov zodpovedných za cestovný ruch a stretnutie riaditeľov národných organizácií cestovného ruchu krajín V4 v marci **2023** v Pezinku. Protokol o spolupráci v oblasti cestovného ruchu V4 bol prijatý akklamáciou. Marketingový plán na rok 2023 bol na zasadnutí schválený a podpísaný generálnymi riaditeľmi národných organizácií.

Platforma 16 SVE + Čína

V rámci spolupráce 16 krajín strednej a východnej Európy s Čínou v oblasti cestovného ruchu (**platforma 16 SVE + Čína**) sme sa v roku 2019 zúčastnili na 5. stretnutí platformy. Cieľom bolo posilnenie spolupráce a turistickej výmeny medzi Čínou a regiónom strednej a východnej Európy, ale aj nadviazanie kontaktov medzi podnikateľskými subjektmi, keďže súčasťou podujatia bolo aj biznis fórum zástupcov súkromného sektora. Na podujatí bolo podpísané **Memorandum o spolupráci v oblasti cestovného ruchu medzi Ministerstvom dopravy a výstavby SR a Ministerstvom kultúry a cestovného ruchu ČĽR**, ktorého cieľom je najmä prispieť k zvýšeniu počtu čínskych turistov a ich prenocovaní v SR.

V roku **2020** sme sa zúčastnili na zasadnutí Pracovnej skupiny Marco Polo a vyhodnocovaní žiadostí prijatých v rámci súťaže o Cenu Marco Polo, ktorá odmeňuje cestovné kancelárie zabezpečujúce programy a pobyty pre čínskych návštevníkov v regióne strednej a východnej Európy.

Propagačné aktivity cestovného ruchu a prezentácia Slovenska v zahraničí ako atraktívnej turistickej destinácie pod značkou „Travel to Slovakia Good Idea“ v rámci zoskupenia V4 a platformy 16 SVE + Čína od apríla 2021 **pokračujú v gescii SLOVAKIA TRAVEL.**

Stratégia EÚ pre podunajskú oblasť

Zúčastnili sme sa na procesoch vyplývajúcich zo **Stratégie EÚ pre podunajskú oblasť (EUSDR)**. Zástupca sekcie sa zúčastnil v roku **2019** prezenčne a v roku **2020** na online rokovaní riadiacej skupiny prioritnej oblasti „Podporovať kultúru a cestovný ruch, kontakty medzi ľuďmi“ v rámci EUSDR.

Bilaterálna spolupráca

V oblasti **bilaterálnej spolupráce s Ruskou federáciou** sa v roku 2019 uskutočnilo zasadnutie pracovnej skupiny pre cestovný ruch v rámci medzivládnej komisie o hospodárskej a vedecko-technickej spolupráci medzi krajinami, na ktorom participovali zástupcovia sekcie.

V oblasti **bilaterálnej spolupráce s Ukrajinou** sa v novembri 2020 uskutočnilo **online zasadnutie Zmiešanej slovensko-ukrajinskej komisie pre cestovný ruch** za účasti zástupcov sekcie.

V oblasti **bilaterálnej spolupráce v oblasti cestovného ruchu** boli podpísané nasledovné dokumenty:

- Memorandum o porozumení medzi Ministerstvom dopravy a výstavby SR a **Ministerstvom kultúry a športu Kazašskej republiky** v oblasti cestovného ruchu (Bratislava, október 2020)
- Memorandum o porozumení medzi Ministerstvom dopravy a výstavby Slovenskej republiky a **Ministerstvom cestovného ruchu Gréckej republiky** o spolupráci v oblasti cestovného ruchu (Atény, september 2021). Aj keď Grécko nepatrí medzi zdrojové trhy SR, podpísanie memoranda predstavuje prvý oficiálny krok pre podporu incommingového CR a otvára priestor na nadviazanie ďalšej spolupráce medzi krajinami. Potenciál môže predstavovať aj plánovaná linka prepojenia Bratislavy a Atén.
- Program spolupráce Ministerstva dopravy a výstavby Slovenskej republiky a **Ministerstva pre Európu a zahraničné veci Francúzskej republiky** v oblasti cestovného ruchu (Paríž, október 2021)
- Memorandum o porozumení medzi Slovenským ekonomickým a kultúrnym úradom v Taipei a **Taipejskou reprezentačnou kanceláriou** v Bratislave o spolupráci v oblasti cestovného ruchu (Taipei, december 2021)
- Memorandum o porozumení medzi Ministerstvom dopravy SR a **Ministerstvom priemyslu, obchodu a cestovného ruchu Španielskeho kráľovstva** v oblasti cestovného ruchu (Bratislava, 16. január 2023)
- Memorandum o porozumení medzi Ministerstvom dopravy SR a **Ministerstvom cestovného ruchu Izraela** v oblasti cestovného ruchu (Tel Aviv, 14. február 2023)

Odbor regionálnej spolupráce v cestovnom ruchu

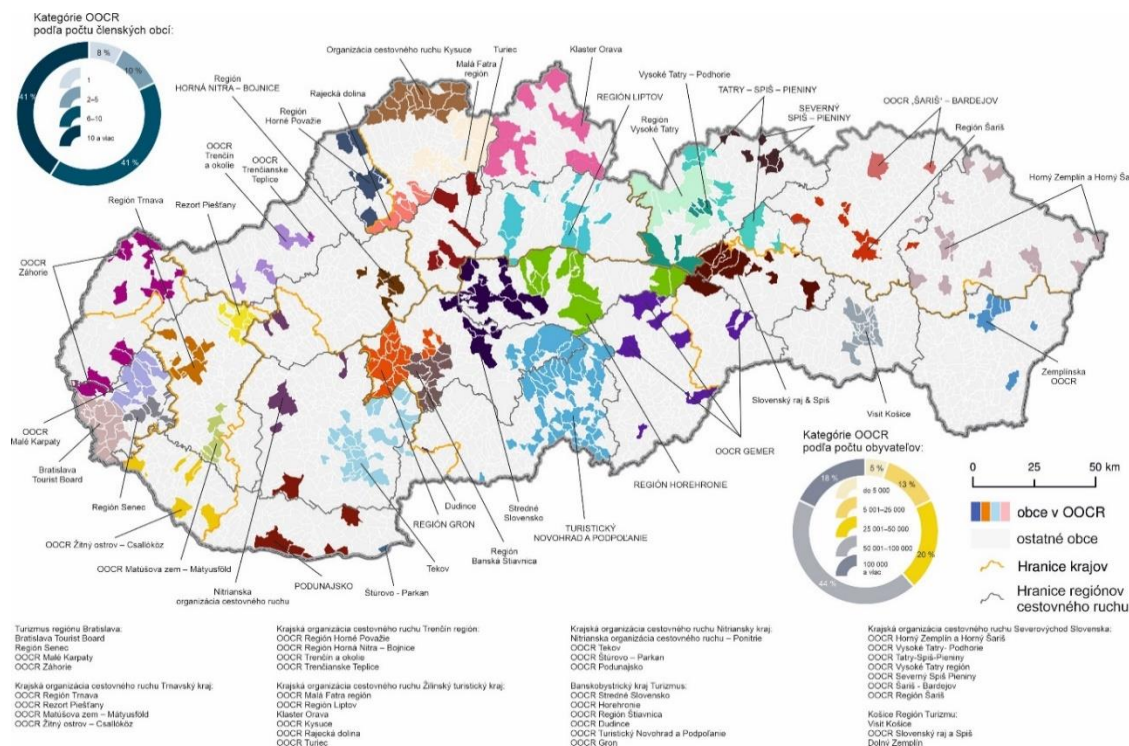
Úlohou **destinačného manažmentu** je zvýšenie konkurencieschopnosti slovenských regiónov s vybranými regiónmi okolitých krajín a Európy a harmonizácia legislatívnych rámcov s aktuálnymi potrebami sektoru cestovného ruchu a reštart po pandémie. Odbor regionálnej spolupráce v cestovnom ruchu zabezpečuje rozvoj územnej spolupráce, metodickú koordináciu aktérov verejno-súkromného partnerstva pôsobiacich na území a vznik nových, resp. zlúčenie už existujúcich organizácií cestovného ruchu.

Register organizácií cestovného ruchu

Sekcia cestovného ruchu spravuje Register organizácií cestovného ruchu (ďalej aj „OCR“) v súlade s § 26 Zákona. Správa zahŕňa registráciu nových organizácií cestovného ruchu a registráciu zmien: vznik/zánik členstva subjektov, voľba/odvolanie členov orgánov.

V Registri OCR je registrovaných⁴ 39 **oblastných organizácií cestovného ruchu (OOCR)** a 8 **krajských organizácií cestovného ruchu (KOOCR)**.

Kategórie OCR podľa počtu členských obcí/obyvateľov

Zdroj: Prof. František Križan, PhD.

⁴ Aktualizácia: október 2023

Vznik organizácií cestovného ruchu

- 4. marec 2019 KOČR Trnavský kraj
- 3. december 2020 OOCR Štúrovo – Parkan
- 16. november 2021 KOČR Nitriansky kraj
- 15. december 2021 OOCR Matúšova zem – Mátyusföld

Vstup/výstup obcí do OOCR 2020-2022

Rok	Vstup	Výstup
2019	39	8
2020	24	10
2021	32	4
2022	30	1
2023	18	2

Zdroj: Sekcia cestovného ruchu

Dotácie pre organizácie v cestovnom ruchu

Ministerstvo každoročne poskytuje organizáciám cestovného ruchu dotácie v súlade s § 29-31 Zákona, podprogram 0BC03 Dotácie organizáciám cestovného ruchu.

Výška nároku na dotáciu a výška poskytnutej dotácie v jednotlivých rokoch:

Rok	Nárok na dotáciu	Poskytnutá dotácia v danom roku	Medziročný vývoj poskytnutej dotácie	Skutočné čerpanie programu	Počet podporených	
	v EUR	v EUR		0BC03 v EUR	OOCR	KOČR
2018	5 894 573,21	5 669 956,05		5 669 956,05	40	
2019	6 674 624,19	6 408 882,39	13,03 %	6 398 379,49	36	5
2020	7 623 593,67	7 544 616,31	17,71 %	7 544 616,31	37	6
2021	8 310 226,65	8 176 330,65	8,37 %	8 176 330,65	37	7
2022	8 643 696,51	8 397 724,53	2,71 %	8 397 200,09	38	7
2023	9 173 398,45	8 853 462,45	5,43 %		39	8

Zdroj: Sekcia cestovného ruchu

V roku 2023 bolo **47 OCR** podporených sumou **8 853 642,45 EUR**, z toho 39 oblastných organizácií (OOCR) a 8 krajských organizácií cestovného ruchu (KOČR). Z uvedenej sumy predstavovali bežné výdavky 8 218 480,72 EUR a kapitálové výdavky 634 981,73 EUR. Celkové navýšenie poskytnutých dotácií pre OCR predstavuje 2,71 % oproti roku 2021.

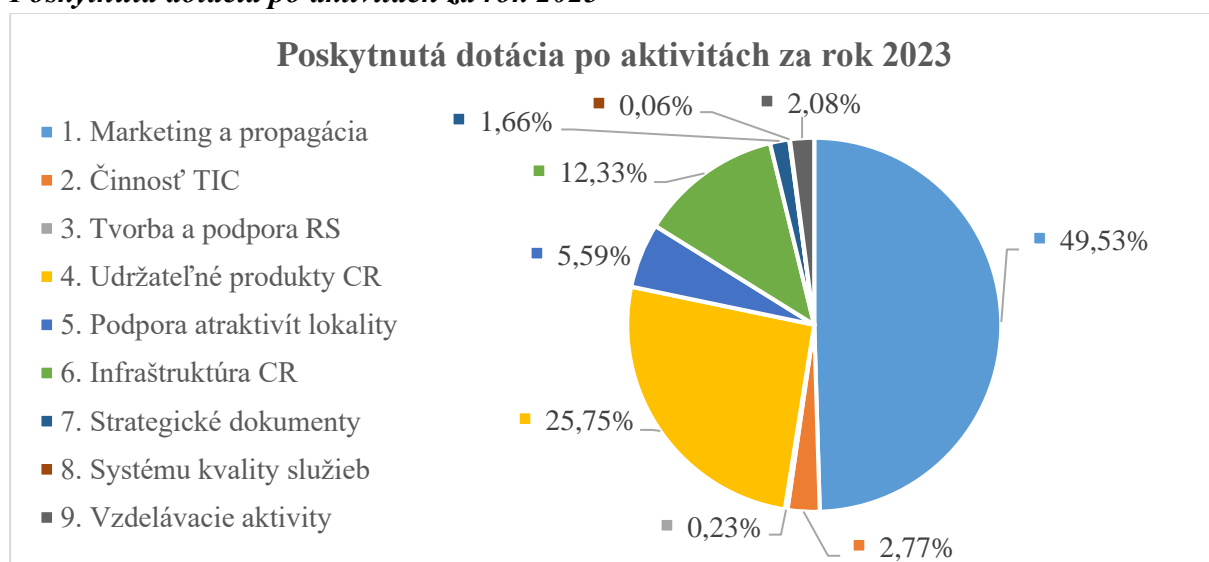

Poskytnuté dotácie v roku 2023:

Podporená aktivita	Poskytnutá dotácia			
	celkom v EUR	podiel v %	z toho bežné výdavky v EUR	z toho kapitálové výdavky v EUR
1. Marketing a propagácia	4 385 255,30	49,53	4 364 435,30	20 820,00
2. Činnosť TIC	244 768,43	2,77	213 618,43	31 150,00
3. Tvorba a podpora RS	20 000,00	0,23	20 000,00	0,00
4. Udržateľné produkty CR	2 279 536,48	25,75	2 192 648,48	86 888,00
5. Podpora atraktivít lokality	494 927,00	5,59	365 878,00	129 049,00
6. Infraštruktúra CR	1 092 011,94	12,33	724 937,21	367 074,73
7. Strategické dokumenty	147 370,00	1,66	147 370,00	0,00
8. Systému kvality služieb	5 500,00	0,06	5 500,00	0,00
9. Vzdelávacie aktivity	184 093,30	2,08	184 093,30	0,00
Spolu	8 853 462,45	100,00	8 218 480,72	634 981,73

Zdroj: Sekcia cestovného ruchu

Poskytnutá dotácia po aktivitách za rok 2023

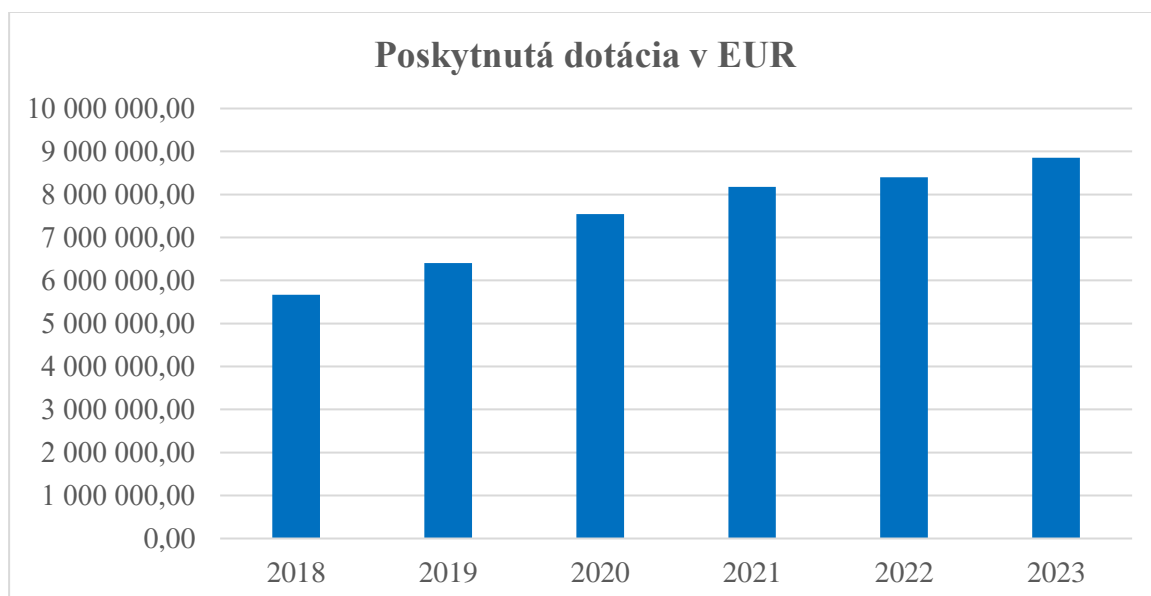
Zdroj: Sekcia cestovného ruchu

Dotáciou je podporená hlavná činnosť OCR, 9 aktivít, na ktoré môžu byť prostriedky poskytnuté:

1. **Marketing a propagácia** je najviac podporovanou aktivitou najmä na edičná a video tvorba, online marketing a marketingové kampane, nákup mediálneho priestoru, reklamné plochy, tlač nových a dotlač existujúcich materiálov, grafické a kreatívne služby a tiež úpravu a aktualizáciu web stránok organizácií atď.
2. **Činnosť TIC** (Turistického informačného centra) zriadeného OCR, okrem nákladov na mzdy
3. Tvorba a podpora **rezervačného systému**

4. Tvorba a podpora **udržateľných produktov CR**, najmä realizácia podujatí pre návštevníkov území v pôsobnosti OCR s cieľom predĺženia ich pobytu a zvýšenia ich výdavkov za poskytnuté služby a nákup tovaru
5. Podpora **atraktivít danej lokality**, najmä podporené atraktivity a podujatia presahujúce regionálny charakter
6. **Infraštruktúra CR** je treťou najpodporovanejšou aktivitou, kde boli podporované najmä budovanie a údržba turistických a náučných chodníkov, údržba cyklotrás a bežeckých trás, preprava turistov medzi rekreačnými centrami, informačné tabule a smerovníky a pod.
7. Zabezpečenie **strategických, koncepčných a analytických materiálov a dokumentov, štatistík a prieskumov** – z týchto prostriedkov sa zabezpečovali predovšetkým úlohy súvisiace so zisťovaním návštevnosti daných oblastí a spokojnosti klientov s poskytovanými službami, štatistiky, analýzy a strategické materiály týkajúce sa rozvoja CR v daných lokalitách
8. Hodnotiaci **system kvality**
9. **Vzdelávacie aktivity** zamerané na skvalitnenie a rozvoj destinácie

Výška poskytnutej dotácie má počas sledovaného obdobia jednoznačne trend nárastu:

Zdroj: Sekcia cestovného ruchu

Keďže nárok na dotáciu sa vypočítava na základe výšky vybranej dane za ubytovanie porovnaním s členskými príspevkami, ktoré daná organizácia cestovného ruchu vyzbierala od svojich členov, obdobie pandémie COVID-19 by sa na výške nároku na dotáciu prejavilo už v roku 2022. Na základe prechodného ustanovenia súvisiaceho s pandemickou situáciou bol podľa § 31e Zákona použitý výpočet maximálnej výšky dotácie pre oblastnú organizáciu a pre krajskú organizáciu z údajov z roku 2019. Na základe daného ustanovenia má výška nároku na dotáciu v roku 2023 v porovnaní s predchádzajúcimi obdobiami taktiež stúpajúci charakter.

Porovnanie výšky vybraných členských príspevkov OCR:

Zdroj: Organizácie cestovného ruchu

Percentuálne porovnanie výberu členských príspevkov oproti roku 2019:

Rok	Výber členských príspevkov oproti roku 2019
2020	- 4,0 %
2021	+ 2,5 %
2022	+ 7,9 %

Zdroj: Organizácie cestovného ruchu

Porovnanie výšky vybranej dane za ubytovanie za sledované obdobie:

2019	29 289 880,70 EUR
2020	19 813 045,43 EUR
2021	18 320 266,06 EUR
2022	28 750 091,35 EUR

Zdroj: Organizácie cestovného ruchu

Podpora najmenej rozvinutých regiónov

Súčasťou poskytovaných dotácií je aj podpora členských obcí patriacich do **najmenej rozvinutých regiónov** ako dôležitý faktor udržateľného rastu regiónov a podpora domáceho cestovného ruchu.

Propagácia rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v cestovnom ruchu

Medzi podporné nástroje financovania rozvoja cestovného ruchu v zmysle § 27a Zákona patrí aj **podpora rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v cestovnom ruchu**, a to najmä infraštruktúry líniového typu, cykloturistického značenia, objektov doplnkovej infraštruktúry, mapových podkladov a propagácie. Marketingové aktivity propagujúce rozvoj cykloturistiky sú zabezpečované a financované prostredníctvom vhodných vybraných foriem marketingového mixu z dotácie poskytovanej organizáciám cestovného ruchu.

Odstraňovanie administratívnej záťaže

V zmysle Zákona č. 177/2018 Z. z. o niektorých opatreniach na znižovanie administratívnej záťaže využívaním informačných systémov verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon proti byrokracii) ministerstvo v roku 2021 čiastočne odstránilo administratívnu záťaž pri podávaní žiadosti o dotáciu, kedy subjekty cestovného ruchu nemusia dokladovať v listinnej podobe údaje, ktoré sú evidované v informačných systémoch verejnej správy.

Novelizácia zákona č. 91/2010 Z. z. o podpore cestovného ruchu

Cieľom novelizácie Zákona je podpora cestovného ruchu, organizácií cestovného ruchu a rozvoja produktov cestovného ruchu.

Účinné novelizácie Zákona

Zákon č. 501/2021 Z. z. zo 7. decembra 2021 s účinnosťou dňom vyhlásenia, ktorým sa mení a dopĺňa Zákon, ustanovil prechodné ustanovenie § 31f, na základe ktorého je možné v kalendárnych rokoch 2022 a 2023 poskytnutú dotáciu použiť nad rámec obmedzení ustanovených v § 30 odsek 3 písmeno a) aj na prevádzkové náklady žiadateľa o dotáciu zo štátneho rozpočtu, okrem nákladov na mzdy, v rozsahu do 15 % poskytnutej dotácie v príslušnom roku.

Zákon č. 92/2022 Z. z. z 22. marca 2022 s účinnosťou dňom vyhlásenia o niektorých ďalších opatreniach v súvislosti so situáciou na Ukrajine zaviedol a definoval nástroje financovania cestovného ruchu z dôvodu ozbrojeného konfliktu na Ukrajine:

- **doplnenie § 27a odsek 1 písmeno e) príspevok za poskytnutie ubytovania odídencovi v súvislosti s ozbrojeným konfliktom na Ukrajine** (ďalej len „príspevok za ubytovanie“)
- **doplnenie § 27k Príspevok za ubytovanie**

Zákon č. 490/2022 Z. z. zo 7. decembra 2022 s účinnosťou 30. decembra 2022, ktorým sa mení a dopĺňa Zákon

- § 27a a § 27l zavádza a definuje nový nástroj financovania rozvoja cestovného ruchu – príspevok na pomoc podnikom v súvislosti so zmiernením negatívnych ekonomických následkov v sektore cestovného ruchu.
- § 27j vypúšťa termín, do ktorého bolo možné poskytovať príspevok na odstránenie negatívnych následkov pandémie COVID-19, aby aj naďalej zostala možnosť poskytovať štátnu pomoc v tejto oblasti.
- Vypustením § 31d sa zrušila povinnosť OCR preukazovať splnenie podmienky dosiahnutia zákonom stanoveného počtu prenocovaní podľa § 14 odsek 1 Zákona k 31. decembru 2022 s cieľom zabrániť zániku oblastných organizácií cestovného ruchu, ktoré aj bez nesplnenia povinnosti čelia nepriaznivým dôsledkom situácie spojenej s pandemiou COVID-19, následkami vojny na Ukrajine a energetickej kríze a inflácii.

- Doplnenie prechodného ustanovenie § 31e Zákona, ktoré umožňuje organizáciám cestovného ruchu **žiadať o dotáciu** poskytovanú ministerstvom v roku 2024 **podľa údajov predkrízového roka 2019** vzhľadom na pretrvávajúcu situáciu spojenú s pandémiou COVID-19. Došlo tak k úprave výpočtu maximálnej výšky dotácie v prospech organizácií cestovného ruchu. Tento výpočet sa aj v roku 2024 určuje na základe výšky vybraných členských príspevkov a vybranej dane za ubytovanie v roku 2019 u tých oblastných organizácií, ktoré nedosiahnu výšku výberu dane za ubytovanie vyššiu a/alebo výber členských príspevkov, ktorý bol vyšší ako limit na poskytnutie dotácie v roku 2019, a teda nie údaje za rok 2022.

Podklady na zásadnú novelizáciu Zákona

Pripravili sme viaceré legislatívne zmeny v prospech rozvoja územnej spolupráce aktérov cestovného ruchu:

- Definovanie **organizácie na podporu cestovného ruchu SLOVAKIA TRAVEL**, jej právnej formy, hlavnej činnosti a pôsobnosti. Hlavnou úlohou organizácie na podporu cestovného ruchu je propagácia a prezentácia Slovenskej republiky v zahraničí a na území Slovenskej republiky ako cieľovej krajiny. Organizácia na podporu cestovného ruchu zabezpečuje všetky formy propagácie na celoštátnej úrovni, marketingové a propagačné aktivity zamerané na rozšírenie a zvýšenie úrovne prezentácie, možnosti cestovného ruchu a podporu predaja produktu cestovného ruchu Slovenskej republiky.
- **Členstvo OOCR v dvoch KOOCR** umožňuje oblastnej organizácii cestovného ruchu, ktorej pôsobnosť presahuje územie kraja, byť členom tých dvoch krajských organizácií, na území ktorých pôsobí.
- **Povinnosť pre OCR prizvať** na každé zasadnutie valného zhromaždenia **zástupcu ministerstva**.
- Povinnosť OCR zabezpečiť **spolufinancovanie projektu**, na ktorý dotáciu požaduje, a to z vlastných zdrojov alebo iných zdrojov, najmenej vo výške 5 % z celkového rozpočtu projektu.
- **Doručenie žiadosti o poskytnutie dotácie s prílohami ministerstvu na základe výzvy** zverejnenej na webovom sídle ministerstva. Cieľom je možnosť získať pre OCR maximálnu možnú dotáciu, ktorá môže byť ministerstvom na podporu CR poskytnutá. Prostredníctvom opakovanej výzvy vyhlasovanej ministerstvom, v prípade, ak ministerstvo neprizná OCR plnú dotáciu v prvej výzve, táto bude môcť požiadať, na základe druhej (opakovanej) výzvy, o zvyšok nepriznanej dotácie, avšak na novú aktivitu/aktivity prostredníctvom žiadosti o poskytnutie dotácie. Rozsah, spôsob a ďalšie podrobnosti výzvy na predloženie novej žiadosti o poskytnutie dotácie ministerstvo zverejní na svojom webovom sídle.
- Zavedenie **nového nástroja financovania** rozvoja cestovného ruchu – **príspevok na podporu príjazdového CR prostredníctvom mobility hromadného charakteru**: ministerstvo môže v príslušnom rozpočtovom roku poskytnúť OCR zo svojej rozpočtovej kapitoly príspevok na podporu príjazdového cestovného ruchu na základe

žiadosti o poskytnutie príspevku, ktorú podáva OCR na základe výzvy na predloženie žiadosti o príspevok, ktorú ministerstvo zverejní na svojom webovom sídle. Navrhovaná právna úprava vytvára finančný nástroj pre organizácie cestovného ruchu, ktorého zámerom je podpora príjazdového zahraničného cestovného ruchu v našich regiónoch formou mobility hromadného charakteru. Cieľom tohto nástroja je zvýšenie konkurencieschopnosti Slovenska s okolitými krajinami Európy v sektore cestovného ruchu. Prostredníctvom nich bude možné podporiť marketingové aktivity leteckých, autobusových, lodných a železničných prepravcov.

Informačno-metodické stretnutia

Vytvorili sme kooperačný formát prierezového medzirezortného charakteru, na základe ktorého organizujeme pravidelné koordinačno-metodické stretnutia s organizáciami cestovného ruchu a za účasti zástupcov samosprávy (miest a obcí, ako aj aktérov pôsobiacich v regiónoch). Cieľom je získavanie nových poznatkov, rozširovanie spolupráce ako aj priebežné metodické usmerňovanie výkonných riaditeľov o legislatívnych zmenách a ich implementácii, ktoré majú priamy vplyv na činnosť organizácií, ako aj na formu a spôsob čerpania poskytnutej dotácie z rozpočtovej kapitoly ministerstva.

V roku 2019 a 2020 (v predpandemickom období) sa stretnutia realizovali počas medzinárodného veľtrhu cestovného ruchu ITF SlovakiaTour v Bratislave.

Z dôvodu pandémie boli stretnutia realizované online formou. **V roku 2021** bolo informačno-metodické stretnutie zamerané na poskytovanie dotácie v čase pandémie COVID-19. Stretnutia s organizáciami cestovného ruchu sa realizovali aj z dôvodu novelizácie Zákona.

V roku 2022 sme zrealizovali stretnutia s organizáciami cestovného ruchu prostredníctvom online rozhrania. V spolupráci so SLOVAKIA TRAVEL sa uskutočnilo pracovné stretnutie v septembri 2022 v Košiciach. Jeden deň konferencie HORECA a jesenného stretnutia hotelierov v októbri 2022 vo Vysokých Tatrách patrilo prepojeniu subjektov cestovného ruchu, kde svoju prácu uviedli a diskutovali o nej zástupcovia krajských a oblastných organizácií cestovného ruchu. Predmetom boli aj individuálne konzultácie OCR s zástupcami sekcie o dotácii a zmenách Zákona.

Metodické stretnutie s organizáciami cestovného ruchu vo **februári 2023** sa uskutočnilo v online formáte. Predmetom stretnutia bol postup pri vyúčtovaní dotácie poskytnutej z rozpočtovej kapitoly ministerstva na rok 2022, použitie dotácie na úhradu prevádzkových nákladov organizácie cestovného ruchu v roku 2023, výklad Usmernenia k poskytnutiu dotácie na rok 2023 a merateľné ukazovatele výstupov dotácie poskytnutej z rozpočtovej kapitoly ministerstva.

Pracovné stretnutie s organizáciami cestovného ruchu v Žiline v **júni 2023** na tému územnej spolupráce a rozvoja cestovného ruchu bolo spojené s podpisom zmluvy o poskytnutí dotácie z rozpočtovej kapitoly ministerstva.

Odborná konferencia Prírodný a vidiecky turizmus na Prednej Hore v regióne Gemer v **októbri 2023** sa venovala zonácii národných parkov, obmedzeniam v prírodných rezerváciách, chránených územiach a národných parkoch, poskytovaniu služieb na týchto územiach, geoparkom ako produktu cestovného ruchu, turistickému značeniu, zelenému a vidieckemu cestovnému ruchu a rozvoju cykloturistiky. Atraktivitu konferencie a odbornosť diskusie zúčastnených zástupcov organizácii cestovného ruchu zabezpečili, okrem zástupcov ministerstva, aj odborníci z Ministerstva životného prostredia SR, zástupcovia geoparkov a národných parkov a zástupcovia obcí a organizácií cestovného ruchu na dotknutom území, prezentujúci zástupcovia Slovenskej agentúry životného prostredia, Slovenského zväzu vidieckej turistiky a agroturistiky, Vidieckeho parlamentu, Klubu slovenských turistov a cykloturistiky.

V roku 2024 plánujeme vytvorenie kooperačného formátu medzirezortnej spolupráce pre oblasť **kultúrneho turizmu, kreatívneho priemyslu a brandigu** (UNESCO, kultúrne trasy, národné kultúrne pamiatky, Slovenské národné múzeum, (SK) Európske hlavné mesto kultúry 2026 a pod.) medzi ministerstvom, Ministerstvom kultúry SR, organizáciami cestovného ruchu, samosprávami, aktérmi v sektore CR a v území.

Interreg Europe

Interreg Europe je program medziregionálnej cezhraničnej spolupráce spolufinancovaný Európskou úniou s cieľom znižovať rozdiely v úrovni rozvoja, rastu a kvality života v regiónoch Európy a medzi nimi. Programy cezhraničnej spolupráce majú potenciál ovplyvniť sociálny, ekonomický a územný rozvoj prihraničných oblastí. Prínos cezhraničnej spolupráce je v štatisticky významnom ovplyvňovaní sociálno-ekonomického vývoja na makro úrovni, ale predovšetkým v pozitívnej zmene na úrovni obyvateľov a skupín obyvateľov. Investície do cezhraničnej spolupráce sa primárne prejavujú na kvalite života obyvateľov a fungovaní verejných a súkromných inštitúcií pôsobiach v danom území.

Nominovaní zástupcovia sekcie cestovného ruchu sa pravidelne zúčastňujú zasadnutí Monitorovacích výborov Interreg:

- Interreg V-A Slovenská republika – Česká republika
- Interreg V-A Poľsko – Slovensko
- Interreg V-A Slovenská republika – Rakúsko
- Interreg V-A Slovenská republika – Maďarsko

Dedina roka

Súťaž Dedina roka sa zameriava na prezentáciu dosiahnutých výsledkov v oblasti starostlivosti o vidiek, konkurencieschopnosti, výnimočnosti a schopnosti slovenských dedín prinášať inovatívne riešenia do procesu starostlivosti o svoje prostredie. Zdôrazňuje tradície a rozmanitosť kultúry a krajiny vidieckych regiónov, poukazuje na snahu slovenských dedín priblížiť sa procesu rozvoja obcí na európskej úrovni so zachovaním tváre a duše slovenskej dediny. Držiteľ titulu Dedina roka postupuje do súťaže o Európsku cenu obnovy dediny, ktorú organizuje Európske pracovné spoločenstvo pre rozvoj vidieka a obnovu dediny (ARGE) od roku 1990 a prezentuje Slovenskú republiku na európskej úrovni. Zástupcovia sekcie sa súťaže zúčastňujú ako hodnotitelia.

Letné vlaky

Železničná spoločnosť Slovensko (ZSSK), Ministerstvo dopravy SR, národný portál cestovného ruchu Slovenska Slovakia.Travel a vyššie územné celky **podporili domáci turizmus a ekológiu** prevádzkou mimoriadnych letných vlakov. Letné vlaky sa prevádzkujú od roku 2020.

Reklamná kampaň SLOVAKIA TRAVEL Slovenské Letné vlaky zvíťazili v súťaži o najlepšiu kampaň v oblasti železničnej turistiky v roku 2022. Súťaž organizovala Európska komisia pre cestovný ruch (ETC) a Eurail. Víťaza vybrala odborná porota zložená z ETC a špičkových odborníkov z oblasti cestovného ruchu, železničnej dopravy a marketingu. **Kampaň Letné vlaky 2022** podľa nich najlepšie propagovala cestovanie po železnici ako udržateľný a ekologický model cestovného ruchu. Na úspešnosti kampane majú obrovský podiel aj organizácie cestovného ruchu.

Zonácia chránených území

Pod gesciou Ministerstva životného prostredia SR a v súčinnosti so subjektami ochrany prírody aktívne participujeme na zonácii chránených území so zreteľom na potreby rozvoja cestovného ruchu na Slovensku a vytváranie turistických aktivít a atraktivít bez degradácie chránených území.

Odbor štátnej pomoci

Pandémia ochorenia COVID-19 a mimoriadna situácia v dôsledku ozbrojeného konfliktu na Ukrajine priniesli potrebu vytvoriť sanačné nástroje finančnej pomoci. Pre ich implementovanie bol vytvorený samostatný odbor štátnej pomoci sekcie cestovného ruchu pre všetky formy finančnej pomoci sektoru cestovného ruchu. Tvorba a implementácia nástrojov finančnej pomoci subjektom podnikajúcim v segmente cestovného ruchu v reakcii na rôzne nepredvídateľné alebo mimoriadne situácie, alebo ako doplnková forma pomoci pre udržateľnosť podnikov, je jedným z cieľov a filozofiou odboru.

Okrem sanovania následkov mimoriadnych, resp. krízových situácií je predpoklad, že odbor bude profilovať podporu subjektom v cestovnom ruchu vo forme nástrojov udržateľnosti podnikov alebo motivácie skvalitňovania poskytovaných služieb a ich rozvoj.

Ďalšími formami pokračovania podpory cestovného ruchu sú nové nástroje ako napr. formy pomoci z Plánu obnovy a odolnosti v spolupráci s Ministerstvom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR alebo Ministerstvom životného prostredia SR, ale aj partnerské dohody na medzirezortnej úrovni.

Nástroje súvisiace s pandémiou ochorenia COVID-19

Sekcia cestovného ruchu vytvorila **legislatívny rámec** na tvorbu a aplikáciu schém štátnej pomoci, schém minimálnej pomoci (de minimis) a „ad hoc“ schém na podporu podnikov v odvetví cestovného ruchu a zníženie negatívnych dopadov pandémie ochorenia COVID-19 v čase pozastavenia ich činnosti prijatými opatreniami vlády SR a Úradu verejného zdravotníctva a v dobe po zrušení predmetných opatrení, kedy sa znížený dopyt po ich službách negatívne prejavil na ich ekonomickej situácii:

- **Uznesenie vlády SR č. 675/2020 a zákon č. 342/2020 Z. z.**, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 91/2010 Z. z. o podpore cestovného ruchu v znení neskorších predpisov v súvislosti s ochorením COVID-19: **doplnený § 27j Príspevok na odstránenie negatívnych následkov pandémie COVID-19**
- **Uznesenie vlády SR č. 187/2021 a zákon č. 501/2021 Z. z.**, ktorým sa mení zákon č. 91/2010 Z. z. o podpore cestovného ruchu v znení neskorších predpisov: **doplnený § 31f Prechodné ustanovenie**
- **Uznesenie vlády SR č. 251/2021 a zákon č. 501/2021 Z. z.**, ktorým sa mení zákon č. 91/2010 Z. z. o podpore cestovného ruchu v znení neskorších predpisov: zabezpečenie finančných prostriedkov v roku 2021 pre schému štátnej pomoci na podporu cestovného ruchu v súvislosti so zmiernením negatívnych následkov pandémie ochorenia COVID-19: v § 27j ods. 1 sa slová „do 31. decembra 2021“ nahrádzajú slovami "do 31. decembra 2022“
- **Zákon č. 490/2022 Z. z.**, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 91/2010 Z. z. o podpore cestovného ruchu v znení neskorších predpisov: **§ 27I Príspevok na pomoc podnikom**

v súvislosti so zmiernením negatívnych ekonomických následkov v sektore cestovného ruchu

Pomoc bola poskytovaná s ohľadom na pretrvávajúcu situáciu, resp. platné opatrenia na základe výziev. Schémy sa vzťahujú na pomoc podnikom vykonávajúcim činnosti určené štatistickou klasifikáciou ekonomických činností SK NACE Rev.2. Týmto je zabezpečené, že sa pomoc nebude poskytovať pre sektory a činnosti uvedené v článku 1 ods. 1, 2 a 3 nariadenia de minimis.

Vytvorené schémy pomoci boli pre ministerstvo **pilotné**; zároveň slúžili ako **vzor pre ďalšie pomoci** poskytované ministerstvom napr. segmentu autodopravy alebo podporu výstavby cyklotrás.

Poskytovanie pomoci v súvislosti s ochorením COVID-19 bolo ukončené v roku 2022.

Schéma minimálnej pomoci (de minimis) DM-17/2020

Minimálna pomoc (pomoc de minimis) je forma pomoci, ktorej výška pre jedného podnikateľa neprekročí v priebehu akéhokoľvek obdobia troch fiškálnych rokov súhrnne 200 000 EUR získaných od všetkých poskytovateľov štátnej pomoci.

Schéma minimálnej pomoci na podporu podnikov v odvetví cestovného ruchu v súvislosti s vypuknutím ochorenia COVID-19 č. DM-17/2020, podprogram **0BC05 Štátna pomoc v oblasti CR**, bola vyhlásená dňa 15. decembra 2020. Od jej spustenia bola schéma aktualizovaná 3 dodatkami a bolo vyhlásených 9 výziev. Poskytovanie pomoci bolo ukončené v roku 2022.

Parametre finančnej pomoci:

- príspevok vo výške 10 % z poklesu čistého obratu v referenčnom období subjektu cestovného ruchu, ak bol pokles obratu 40 % a viac
- oprávnené obdobie 20 mesiacov: apríl 2020 – február 2022, okrem leta (jún – august) 2021
- zlepšovanie podmienok a dostupnosti pomoci (schéma v znení dodatku č. 1, dodatku č. 2 a dodatku č. 3) s úpravami:
  - rozšírenie oprávnených subjektov o lodnú dopravu
  - špecifikovanie nekrytých fixných nákladov
  - zrušenie kontroly, či má žiadateľ dlh voči štátu
  - skrátenie posudzovanej lehoty pri nelegálnom zamestnávaní z 3 na 2 roky
  - zmena obdobia, kedy najneskôr mohol podnik začať svoju hospodársku činnosť (z marca 2020 na august 2020)
- finančná pomoc vyplácaná na základe Rozhodnutí o poskytnutí príspevku

Objem vyplatenej pomoci (obdobie december 2020 – december 2022)

147 955 025,39 EUR (plán 220,25 mil. EUR), z toho:

v roku 2020	6 345 158,28 EUR
v roku 2021	118 965 332,32 EUR
v roku 2022	22 666 534,79 EUR

- **8 995 subjektov** (IČO), ktorí požiadali o pomoc aspoň raz, z toho:
  - malý podnik 1 289
  - mikro podnik 7 462
  - stredný podnik 233
  - veľký podnik 11
- **5 935 žiadateľov** o pomoc s hlavnou ekonomickou činnosťou hotely a gastro

Schéma štátnej pomoci (veľká schéma) SA.62256 (2021/N)

Forma štátnej pomoci orientovaná na stredné a veľké podniky (limit až 100 tisíc EUR na podporovaný mesiac).

Schéma štátnej pomoci (veľká schéma) na podporu podnikov v odvetví cestovného ruchu v súvislosti s vypuknutím ochorenia COVID-19 bola zverejnená v Obchodnom vestníku č. 119/2021 vydanom 22. júna 2021 pod číslom SA.62256 (2021/N), podprogram 0BC07 Schéma štátnej pomoci v CR. Od jej spustenia v júni 2021 do decembra 2022 boli vyhlásené 3 výzvy. Schéma je uzavretá, poskytovanie pomoci bolo ukončené v roku 2022.

Parametre finančnej pomoci:

- oprávnené obdobie 20 mesiacov: apríl 2020 – február 2022, okrem leta 2021 (jún – august)
- poskytovanie príspevku nastavené ako alternatíva:
príspevok vo výške 10 % z poklesu čistého obratu, ak bol pokles 40 % a viac, alebo
pokles zo straty (pre malé a stredné podniky 90 %, pre veľké podniky 70 %)
- metodika overovania: povinnosť žiadateľov predkladať účtovné dokumenty, ministerstvo vykonáva ex-post overovanie pre prípadné korekcie (smerom dole) čerpaných príspevkov
- finančná pomoc vyplácaná na základe zmluvy o poskytnutí finančného príspevku
- precízne naplánovanie schémy – takmer 100 % čerpanie plánovaných zdrojov

Objem vyplatenej pomoci (jún 2021 – november 2022)

36 704 161,93 EUR (plán 37,25 mil. EUR)

v roku 2021 14 793 790,04 EUR

v roku 2022 21 910 371,89 EUR

- **429 subjektov** (IČO), ktorí požiadali o pomoc aspoň raz
- **178 žiadateľov** o pomoc s hlavnou ekonomickou činnosťou hotely a gastro, z toho:
  - 61 ubytovanie
  - 117 reštaurácie a pohostinstvá

Lex Ukrajina

V zmysle Uznesenia vlády SR č. 185/2022 zo 16. marca 2022 k návrhu na vyhlásenie poskytovania dočasného útočiska v súlade s vykonávacím rozhodnutím Rady (EÚ 2022/382) je od 30.03.2022 účinný zákon č. 92/2022 Z. z. o niektorých ďalších opatreniach v súvislosti so situáciou na Ukrajine, známy aj ako „Lex Ukrajina“, ktorým sa z dôvodu ozbrojeného konfliktu na Ukrajine menili a dopĺňali niektoré zákony. Pre aplikačnú prax poskytovania príspevkov fyzickým alebo právnickým osobám poskytujúcim ubytovanie podľa osobitného predpisu sú to najmä zákon č. 91/2010 Z. z. a zákon č. 480/2022 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Ministerstvo poskytuje pomoc vo forme finančného príspevku za poskytnutie ubytovania odídencom. Pomoc je motivačným nástrojom štátu pre sprístupnenie ubytovacích kapacít podnikateľov odídencom.

Zákon č. 92/2022 Z. z. z 22. marca 2022 s účinnosťou dňom vyhlásenia o niektorých ďalších opatreniach v súvislosti so situáciou na Ukrajine zaviedol a definoval nástroje financovania cestovného ruchu z dôvodu ozbrojeného konfliktu na Ukrajine:

- doplnenie § 27a odsek 1 písmeno e) príspevok za poskytnutie ubytovania odídencom v súvislosti s ozbrojeným konfliktom na Ukrajine (ďalej len „príspevok za ubytovanie“)
- doplnenie § 27k Príspevok za ubytovanie

Nariadenie vlády SR č. 100/2022 Z. z. z 30. marca 2022 o príspevku za poskytnutie ubytovania odídencom v súvislosti so situáciou na Ukrajine v § 27k ods. 9 zákona č. 91/2010 Z. z. v znení zákona č. 92/2022 Z. z. definovalo výšku príspevku a náležitosti zmluvy o poskytnutí príspevku.

Do konca mája 2023 bolo vládou SR prijatých celkom 6 nariadení vlády na zabezpečenie preplácania príspevkov za ubytovanie odídencom:

Nariadenie vlády SR		oprávnené obdobie	Stav poskytovania príspevku
číslo	zo dňa		
100/2022	30. marca 2022	február 2022 – jún 2022	ukončené
219/2022	16. júna 2022	júl 2022 – september 2022	ukončené
321/2022	28. septembra 2022	október 2022 – február 2023	ukončené
415/2022 (v znení 321/2022)	30. novembra 2022	júl 2022 – september 2022 október 2022 – február 2023	ukončené
62/2023	22. februára 2023	marec 2023 – máj 2023	ukončené
179/2023	24. mája 2023	jún 2023 – december 2023	do 28. februára 2024

Podľa Nariadenia vlády SR č. 179/2023 Z. z. z 24. mája 2023 o príspevku za poskytnutie ubytovania odíďencovi v súvislosti so situáciou na Ukrajine je možné predkladať žiadosti o preplatenie príspevku za ubytovanie odíďenca za oprávnené obdobie jún – december 2023 najneskôr do 28. februára 2024.

Parametre finančnej pomoci:

- **prijímatelia:** fyzické a právnické osoby podnikajúce podľa osobitného predpisu (ubytovatelia)
- **oprávnené obdobie,** za ktoré sa prepláca príspevok, je predlžované podľa potreby pokračovať v ubytovaní odíďencov

Výška príspevku za poskytnuté ubytovanie bola upravovaná v súvislosti s potrebami Slovenska kontinuálne zabezpečovať ubytovanie pre odíďencov z Ukrajiny v nadväznosti na povinnosti vyplývajúce z vykonávacieho nariadenia Rady (EÚ) č. 2022/382:

- február – jún 2022: s DPH 7,70 EUR dospelý / 3,75 EUR dieťa
- júl – september 2022: s DPH max. 22,00 EUR dospelý / 11,00 EUR dieťa
- október 2022 – december 2023: s DPH max. 24,20 EUR dospelý / 12,10 EUR dieťa

Ministerstvo do 30. septembra 2023, v súlade so šiestimi nariadeniami vlády SR, uzatvorilo **2 622 zmlúv o poskytnutí príspevku za ubytovanie odíďenca**, ktoré sú podkladom pre žiadosť o vyplatenie príspevku. Na základe uzatvorenej zmluvy s ministerstvom **2 353 žiadateľov** požiadalo o preplatenie príspevku za jednotlivé oprávnené obdobia **pre 53 031 odíďencov**, z toho 12 694 detí do 15 rokov. Pomer dospelých a detí sa od začiatku poskytovania ubytovania evidovaného ministerstvom upravil zo 60:40 na 80:20, čo indikuje skutočnosť, že v krátkodobom, resp. strednodobom ubytovaní sa klientela ubytovaných mení a zraniteľná skupina odíďencov, detí, sa vo väčšej miere presúva do iného formátu ubytovania (byty, dlhodobí nájom).

Čerpanie prostriedkov podprogramu 0BC08 Príspevok za poskytnutie ubytovania odíďencovi:

- **15 643 823,93 EUR** za rok 2022
- **37 319 668,18 EUR** k 30. septembru 2023

Náklady vo výške 30 000,00 Eur boli použité na tvorbu **portálu www.bookio.com**, ktorý slúži na rezerváciu ubytovania pre odíďencov v ubytovacích zariadeniach prevádzkovaných osobami oprávnenými na poskytovanie ubytovacích služieb, ako aj v účelových zariadeniach štátnych orgánov určených na ubytovanie.

Záver

Cestovný ruch patrí medzi sektory národného hospodárstva, ktorý zamestnáva veľký počet ľudí. Na rozdiel od výroby je úroveň jeho potenciálnej automatizácie prinízka, preto poskytovanie a kvalita služieb bude vždy vysoko ovplyvňovaná a determinovaná úrovňou vzdelávania ľudí a ich ďalším kariérnym rozvojom. Našou snahou bude vytvárať prostredie pre udržateľný rozvoj cestovného ruchu, ktorého dominantnou vlastnosťou sú rýchle „pády“ v čase hospodárskych kríz a recesie avšak neprekonateľná schopnosť jeho rýchlej revitalizácie; vďaka silným podnikateľom, pre ktorých práca je súčasť života a vykonávajú ju s veľkou dávkou entuziazmu a pozitívnych emócií.

Naša sekcia bude vždy vytvárať také podmienky, aby bolo možné spájať jednotlivých stakeholdrov v tomto náročnom no krásnom a zážitkovom odvetví.